

1. október 2020

Fjármálaáætlun 2021-2025 og frumvarp til fjárlaga 2021

| Stjórnarráð Íslands
| Fjármála- og efnahagsráðuneytið

Samkeppnishæft þjóðfélag þar sem velsæld byggist á öflugum mannauði og kröftugu efnahagslífi

1. Viðspyrna með opinberum fjármálum

Fjármálum hins opinbera markvisst beitt til að tryggja stöðugleika og skapa efnahagslega viðspyrnu. Áhersla lögð á að vernda þann árangur sem náðst hefur í velferðar- og heilbrigðismálum.

2. Verðmæt störf, fjárfestingar og aukin hagsæld

Kröftug viðspyrna efnahagslífsins drifin áfram af verðmætum störfum og fjárfestingum. Áhersla á menntun, rannsóknir, nýsköpun, innviði og umhverfis- og loftslagmál. Markvissar umbætur á umgjörð efnahags- og atvinnumála til að auka hagsæld til lengri tíma.

3. Skilvirkari þjónusta og sjálfbær opinber fjármál

Nútímavæðing hins opinbera í samræmi við breyttar þarfir og aðstæður. Þjónusta verði stafræn og skipulag sveitarstjórnarstigsins styrkt. Viðnámsþróttur gagnvart ófyrirséðum áföllum verði tryggður með lækkun skulda og sjálfbærni opinberra fjármála þannig að ekki halli á komandi kynslóðir.

Viðspyrna með opinberum fjármálum

Við beitum nú opinberum fjármálum af krafti til að styðja við hagkerfið

Fjármálastefna

Endurskoðun á fjármálastefnu 2018-2022 vegna heimsfaraldurs COVID-19 samþykkt í september.

Ytri rammi opinberra fjármála rýmkaður til að veita hagkerfinu viðspyrnu.

Fjármálaáætlun

Fjármálaáætlun 2021-2025 lögð fram í dag.

Stóru línurnar í opinberum fjármálum til næstu fimm ára.

Fjárlög

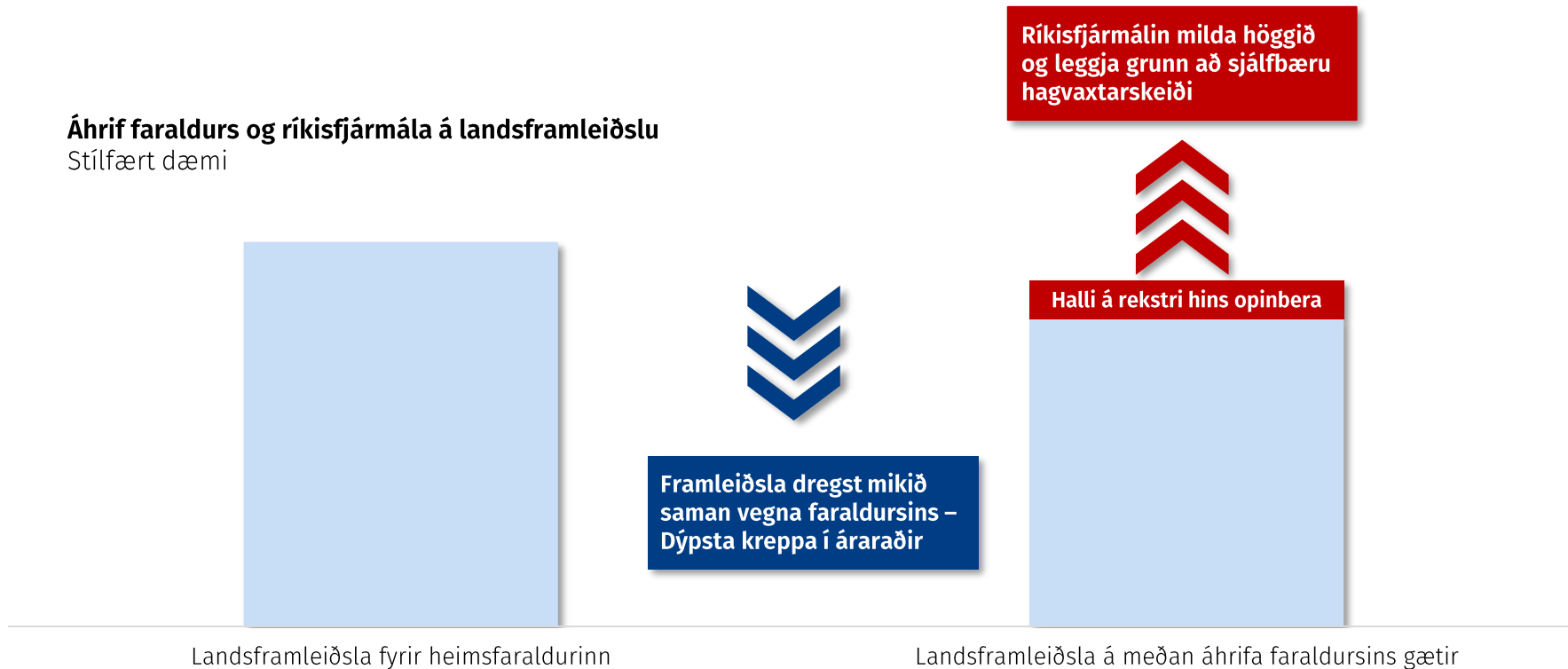
Frumvarp til fjárlaga 2021 lagt fram í dag.

Markmið ríkisfjármálastefnu um að styðja við verðmætasköpun, bjarga störfum og verja heimilin útfærð fyrir næsta ár.

Við björgum verðmætum með því að auka halla á rekstri ríkissjóðs tímabundið

Við núverandi aðstæður er skynsamlegt að leyfa tekjum ríkissjóðs að lækka og auka útgjöld með áherslu á velferð, fjárfestingar og nýsköpun.

Áhrif faraldurs og ríkisfjármála á landsframleiðslu Stílfært dæmi

Undanfarin ár byggðum við upp efnahagslegt svigrúm sem kemur nú að góðum notum

Mikil lækkun skulda

Skuldsetning hagkerfisins minnkaði um helming á undanförunum áratug.¹

Lág og stöðug verðbólga

Aukinn verðstöðugleiki gerir kleift að lækka vexti hratt í niðursveiflunni.

Jákvæð erlend staða

Viðskiptaafgangur nýttur til að byggja upp stóran gjaldeyrisforða og aðrar eignir erlendis.

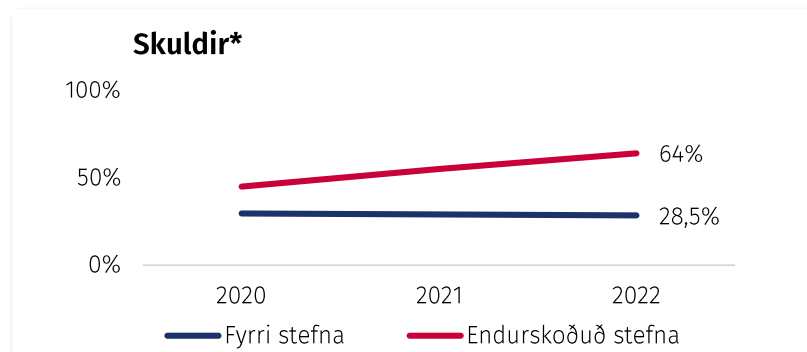
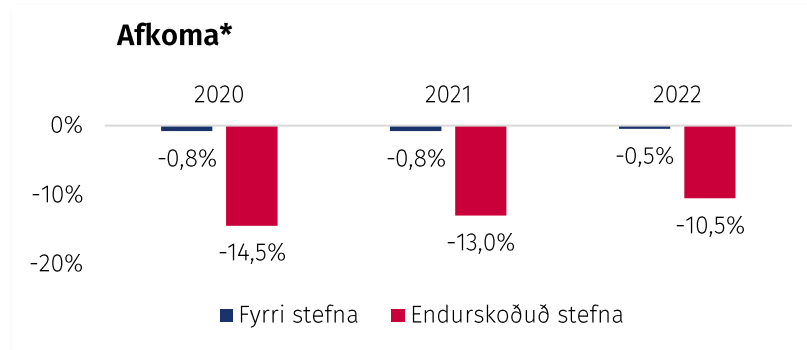
Betri umgjörð hagstjórnar

Stjórnþæki opinberra fjármála, peningamála og fjármála-stöðugleika vinna nú í takt.

¹Skuldir sem hlutfall af landsframleiðslu.

Fjármálastefna endurskoðuð í september

Með endurskoðun fjármálastefnu var markmiðum í opinberum fjármálum til 2022 breytt vegna óhjákvæmilegra afleiðinga faraldursins.

Gólf á afkomu

Halli á rekstri hins opinbera má mest vera 14,5% árið 2020, 13% árið 2021 og 10,5% árið 2022.

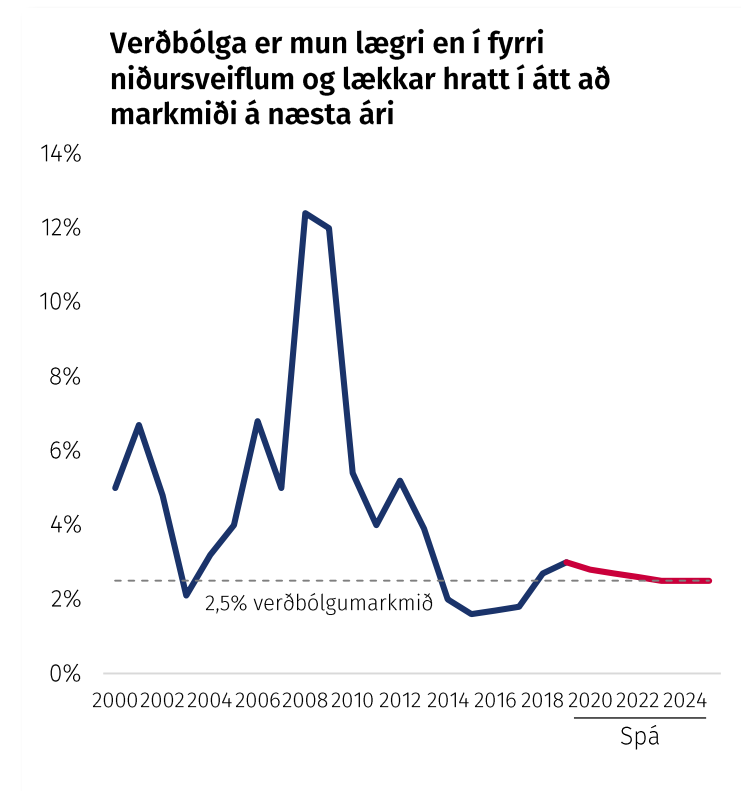
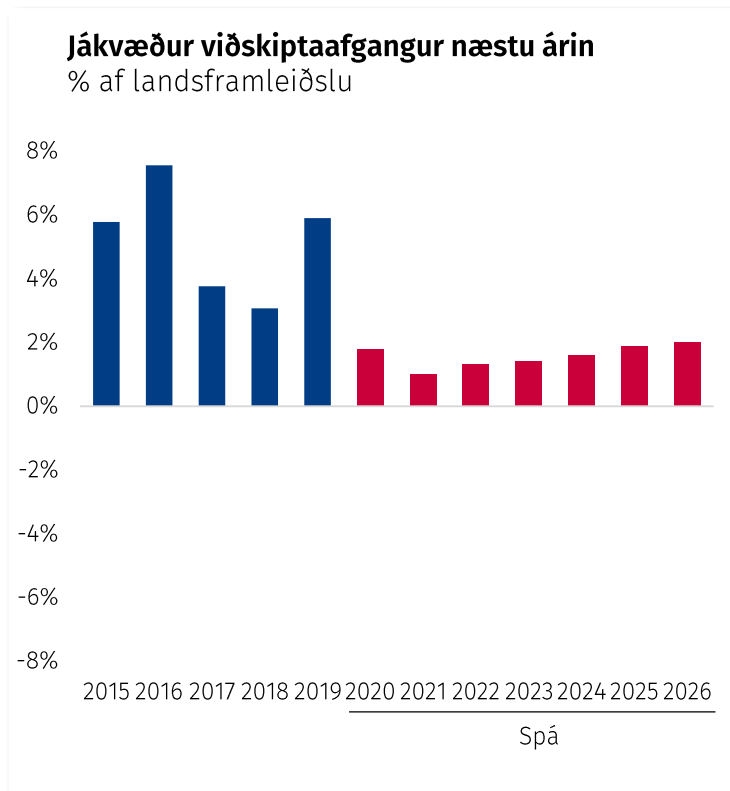
Þak á skuldum

Skuldir hins opinbera mega mest vera 64% af landsframleiðslu árið 2022.

*A-hluti hins opinbera (ríkis og sveitarfélaga). Hlutfall af landsframleiðslu.

Grunnstoðir hagkerfisins eru sterkar

Þrátt fyrir áfallið í ferðapjónustu og lækkun á gengi krónunnar er áfram útlit fyrir jákvæðan viðskiptaafgang og hóflega verðbólgu.

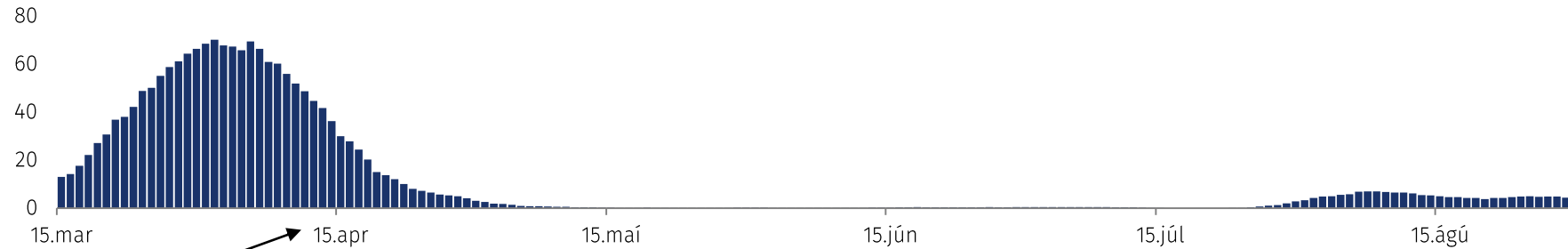

Öflugar sóttvarnir leggja grunn að efnahagsbata

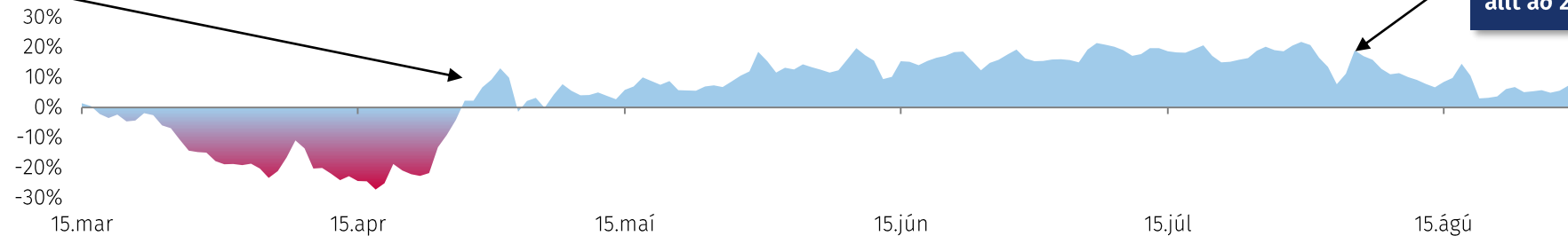
Eftirtektarverður árangur Íslands í sóttvörnum skilar sér í meiri efnahagsumsvifum.

Greind smit innanlands

Neysla tók við sér af krafti um leið og stjórn náðist á faraldrinum.

Kortavelta Íslendinga innanlands, breyting milli ára á nafnvirði

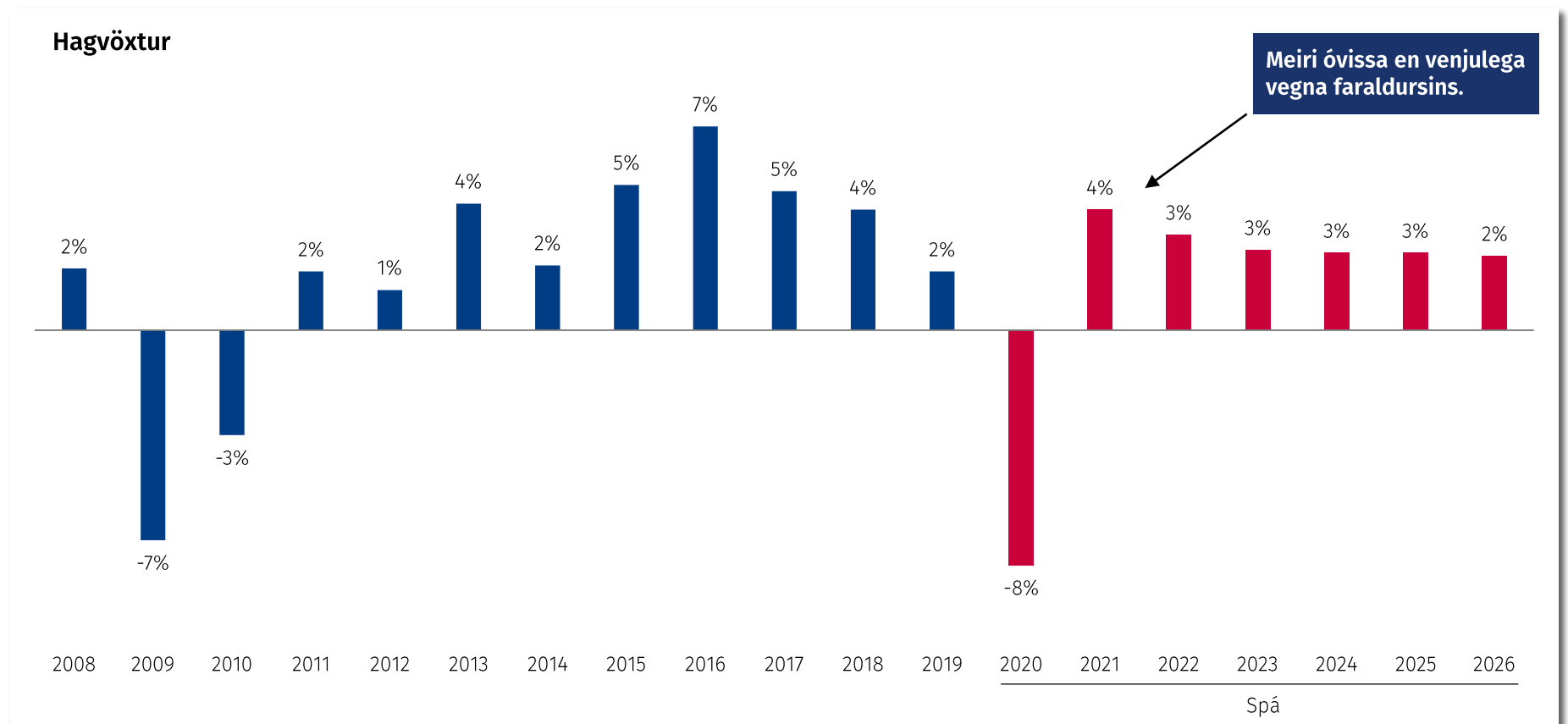

Neysla Íslendinga innanlands jókst um allt að 20% í sumar

Kröftugur hagvöxtur strax á næsta ári

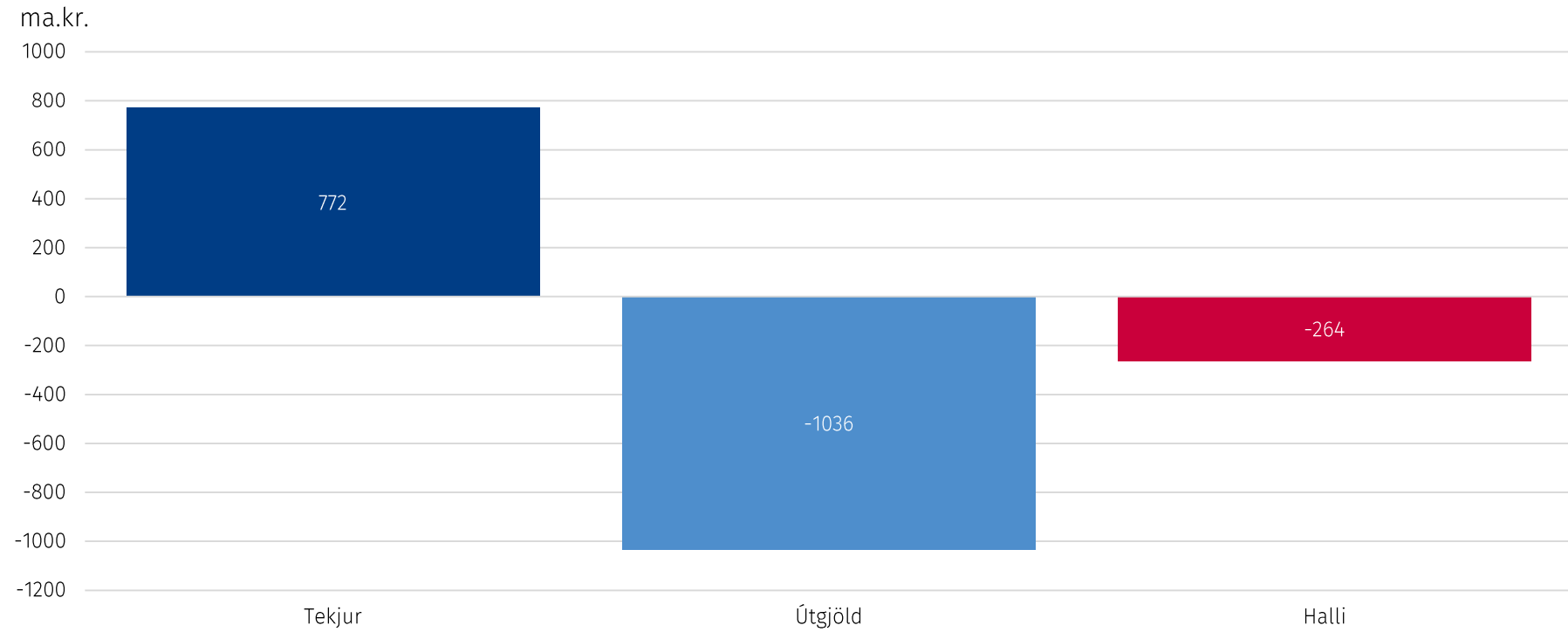
Gert ráð fyrir að landsframleiðsla nái fyrra stigi eftir um tvö ár.

264 ma.kr. halli

Afkoma ársins 2021

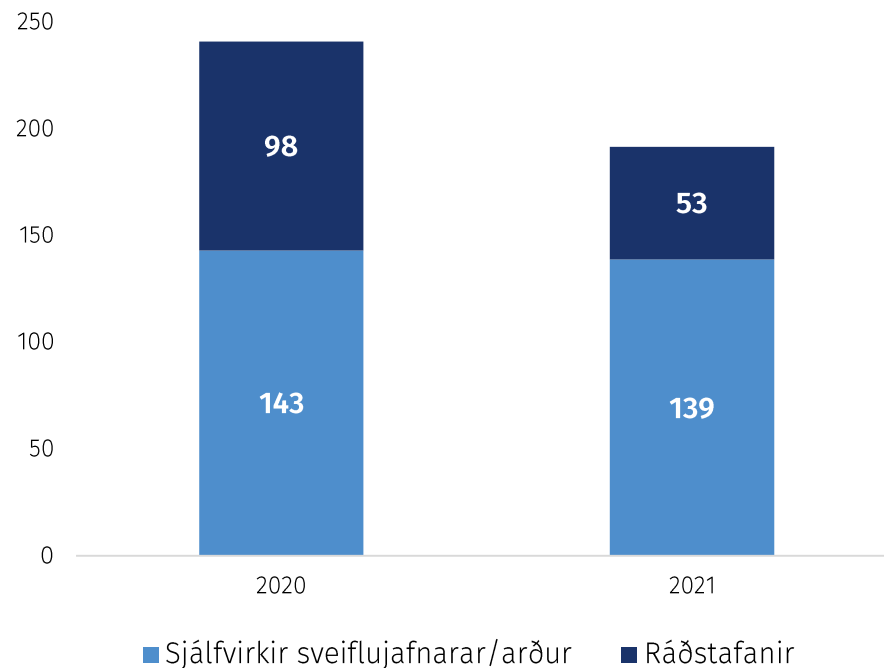

Ríkissjóður veitir hagkerfinu alls 430 milljarða króna viðspyrnu vegna COVID-19 árin 2020-2021

Ríkisfjármálunum beitt af krafti til að verja hag heimilanna.

Sveiflujöfnun ríkissjóðs vegna COVID-19

Milljarðar króna

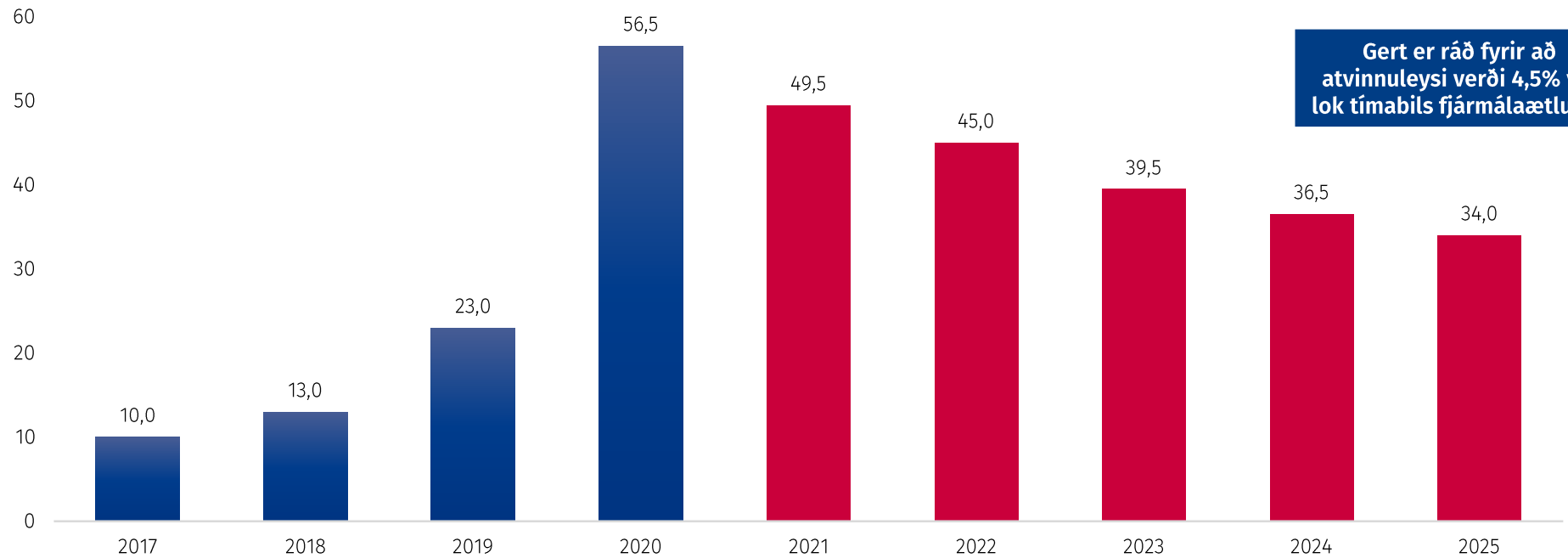

Ráðstafanir, sjálfvirkir sveiflujafnarar og lægri arður 2020-2021:
430 milljarðar króna

Mikill samfélagslegur kostnaður af atvinnuleysi

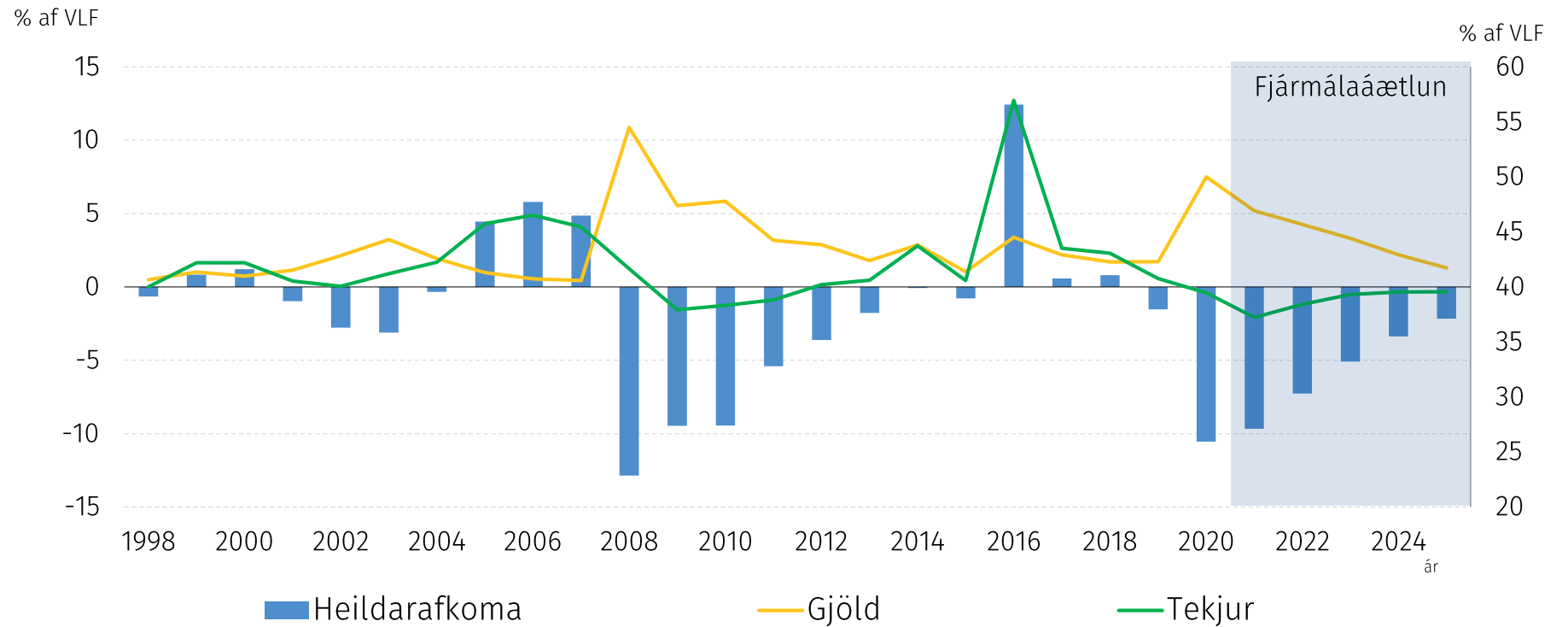
Útgjöld vegna atvinnuleysisbóta
Milljarðar króna

Stefnir í 900 ma.kr. halla 2021-2025

Gríðarlegur halli á afkomu hins opinbera

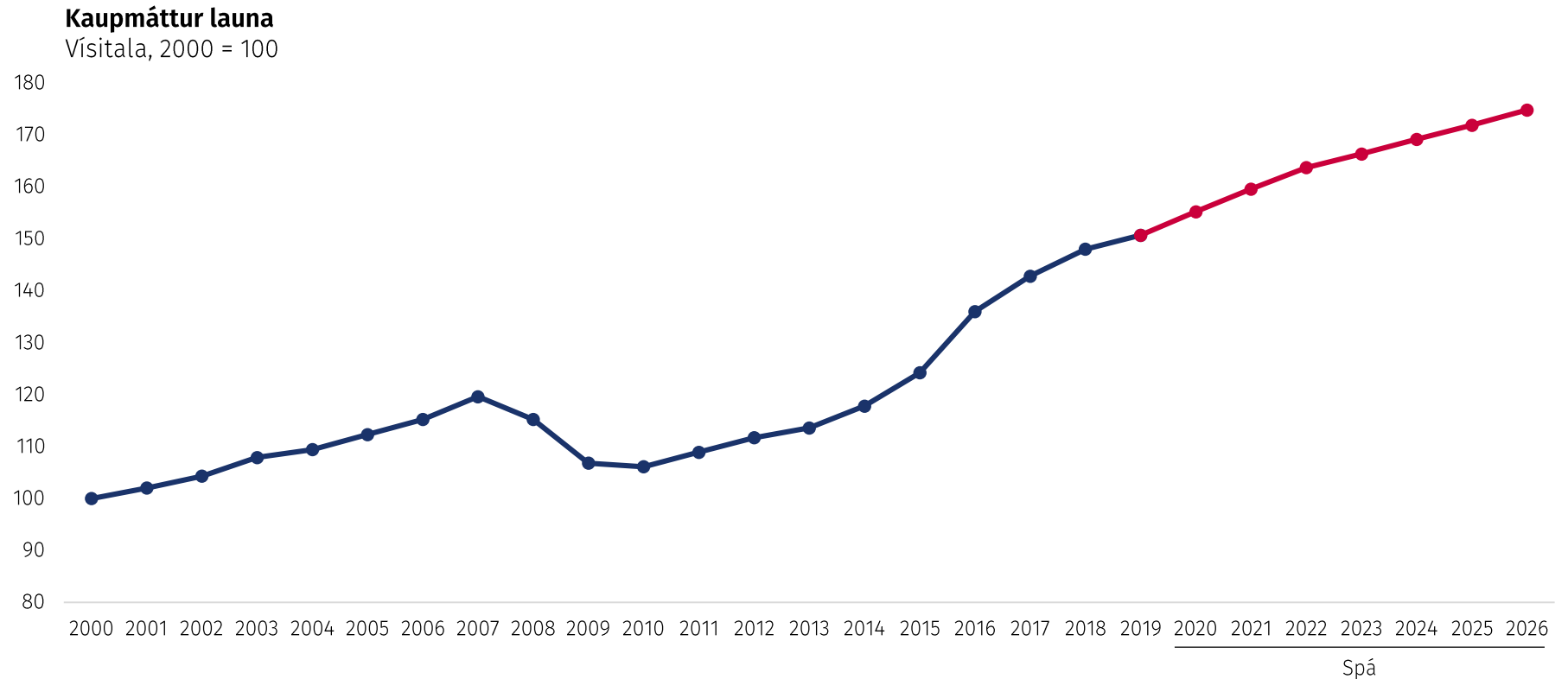

Verðmæt störf og aukin hagsæld

Kaupmáttur launa aldrei meiri og fer enn hækkandi

Launahækkanir og hófleg verðbólga tryggja kaupmátt þrátt fyrir niðursveifluna.

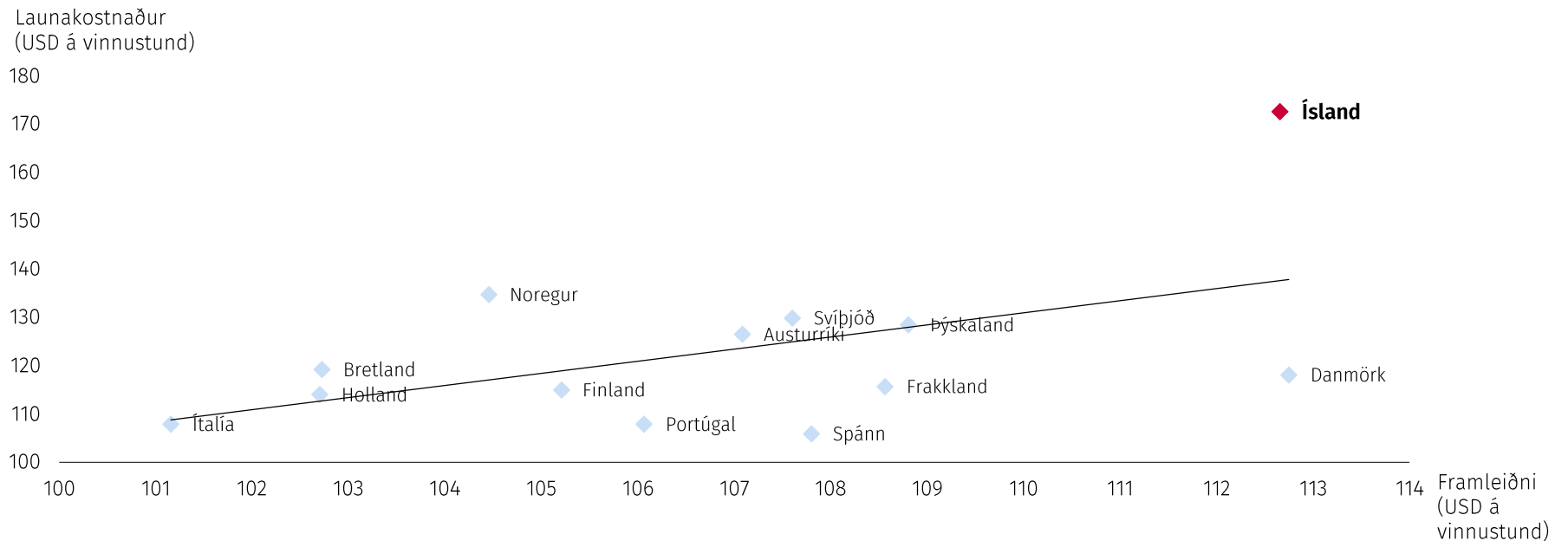

Laun hafa þó hækkað umfram framleiðni á undanförunum áratug

Af þeim sökum minnkaði samkeppnishæfni þjóðarbúsins fram til ársins 2019.

Launakostnaður og framleiðni á vinnustund

Árið 2019 (2010=100)

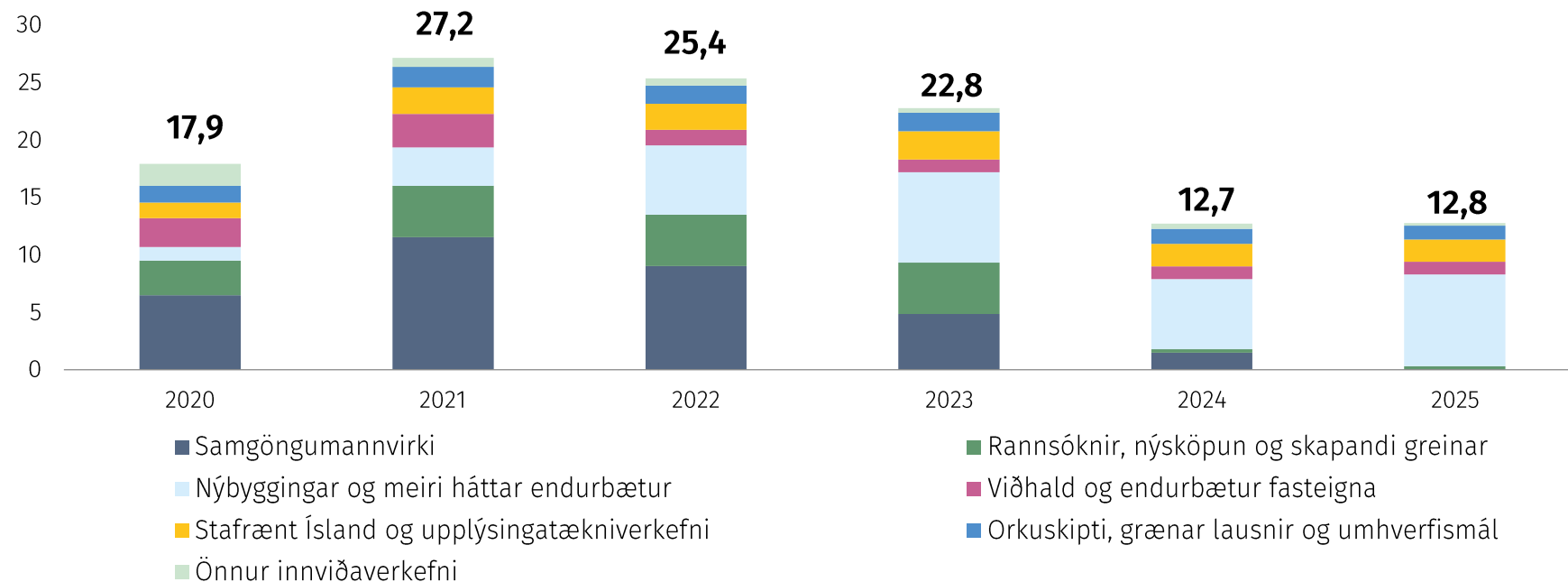

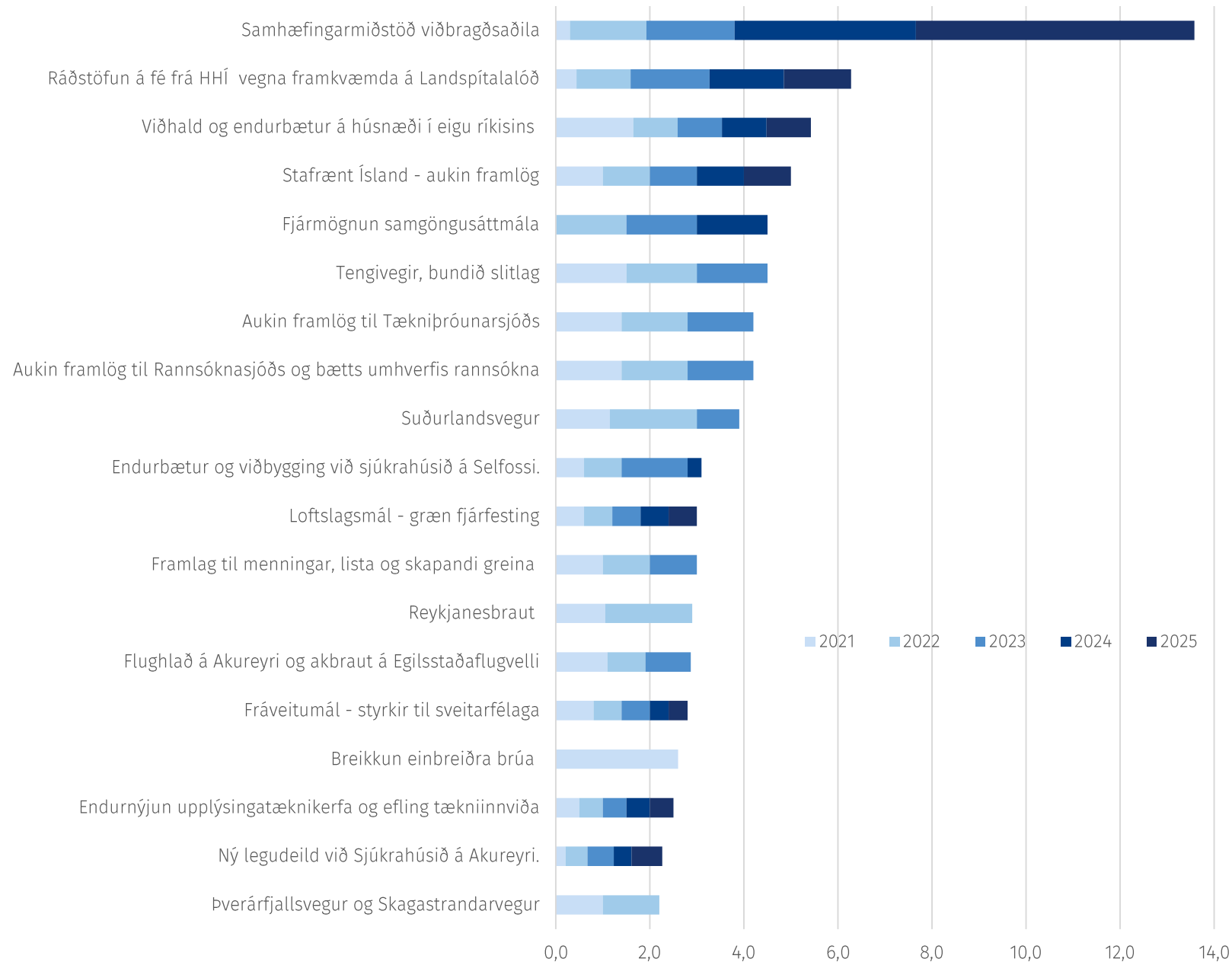
Fjárfestingar- og uppbyggingaráttak

119 milljarðar króna til að bregðast við efnahagssamdrætti vegna COVID-19.

Fjárfestingar- og uppbyggingaráttak vegna COVID-19

Milljarðar króna

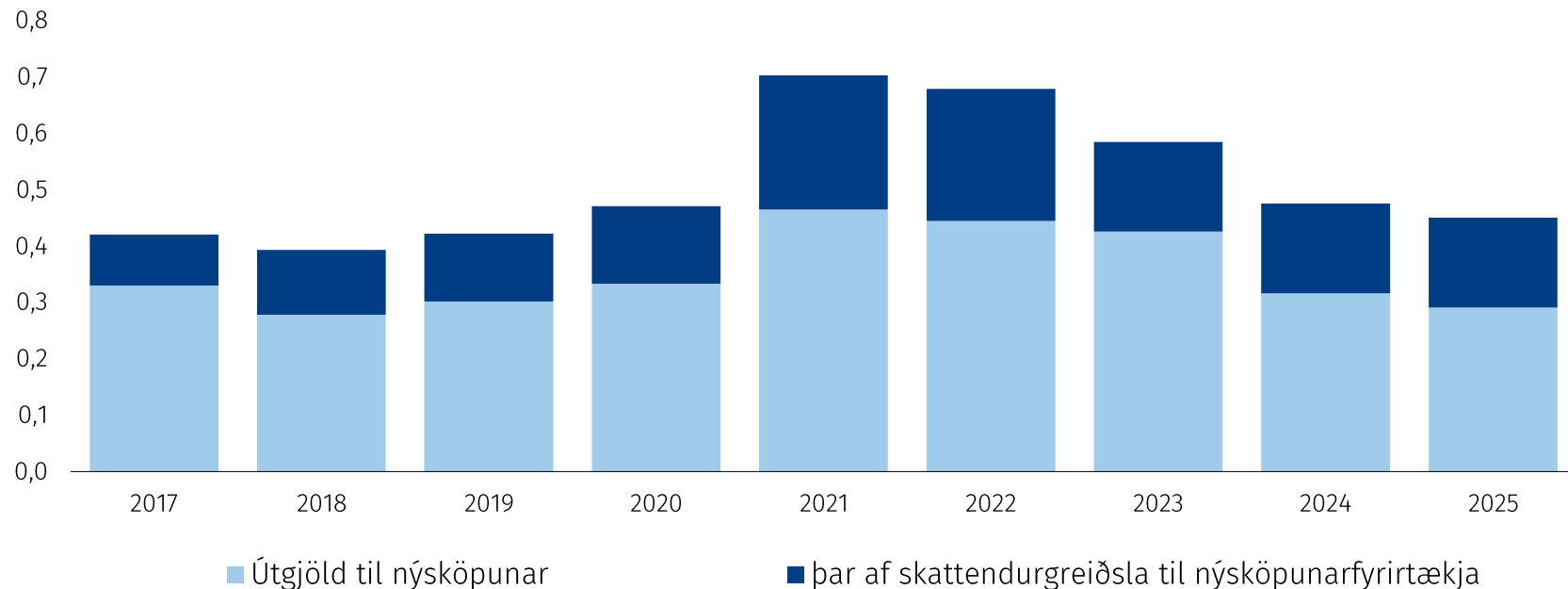
Fjárfestingar- og uppbyggingaráttak 2021-2023 (ma.kr.)

Fjárfestingaráttak verkefni >2 ma.kr.

Stuðningur við nýsköpun stóraukinn

Aukinn stuðningur við þekkingargreinar sem geta átt þátt í að leggja grunn að næsta skeiði kraftmikils hagvaxtar.

Stuðningur við nýsköpun, rannsóknir og þekkingargeira eykst mikið
Útgjöld ríkissjóðs til málaflokksins, % af VLF

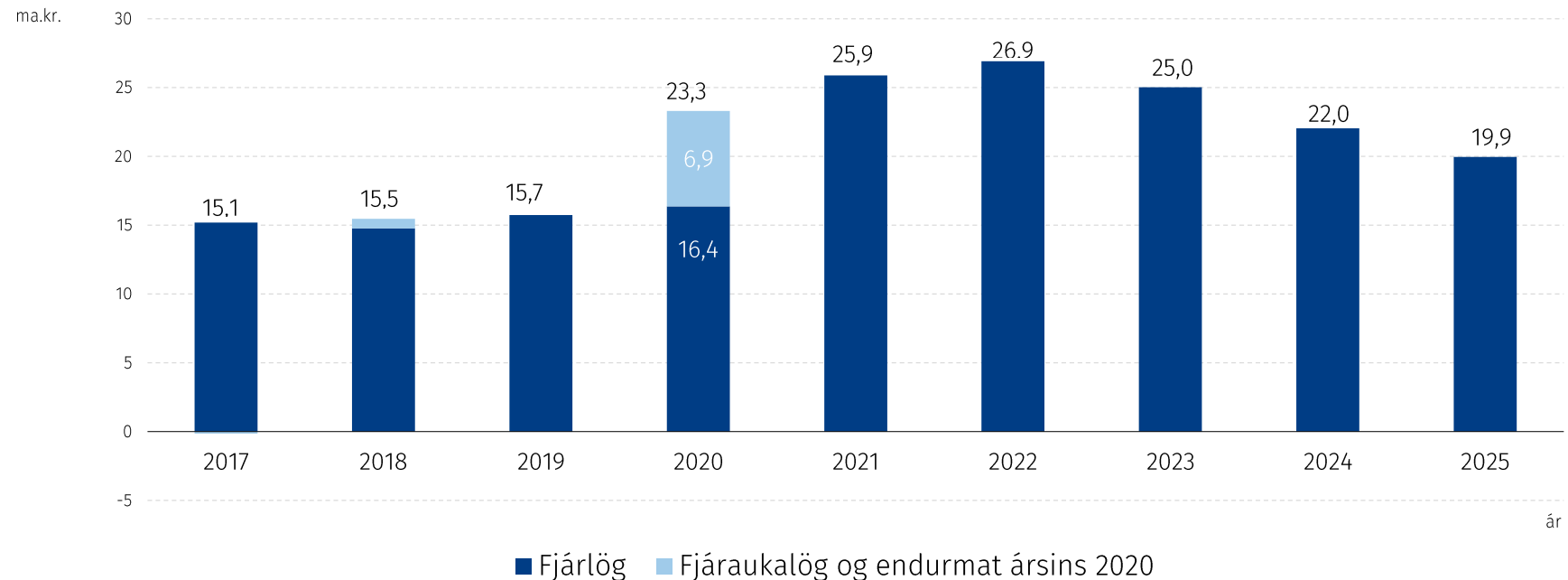

Stuðningur við nýsköpun stóraukinn

Aukinn stuðningur við þekkingargreinar sem geta átt þátt í að leggja grunn að næsta skeiði kraftmikils hagvaxtar.

Framlög til nýsköpunar og þróunar

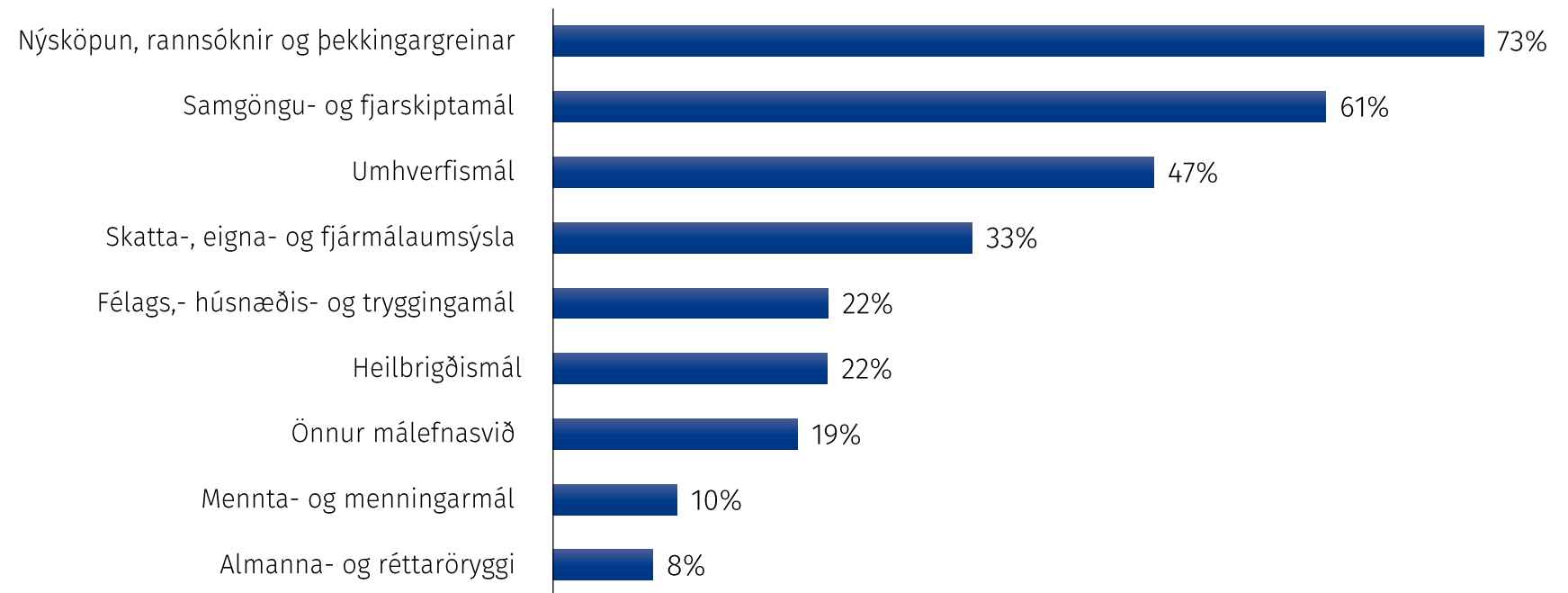
Þróun fjárheimilda á árunum 2017-2025 á föstu verðlagi 2021 (m.v. VNV)

Áhersla á nýsköpun og innviði

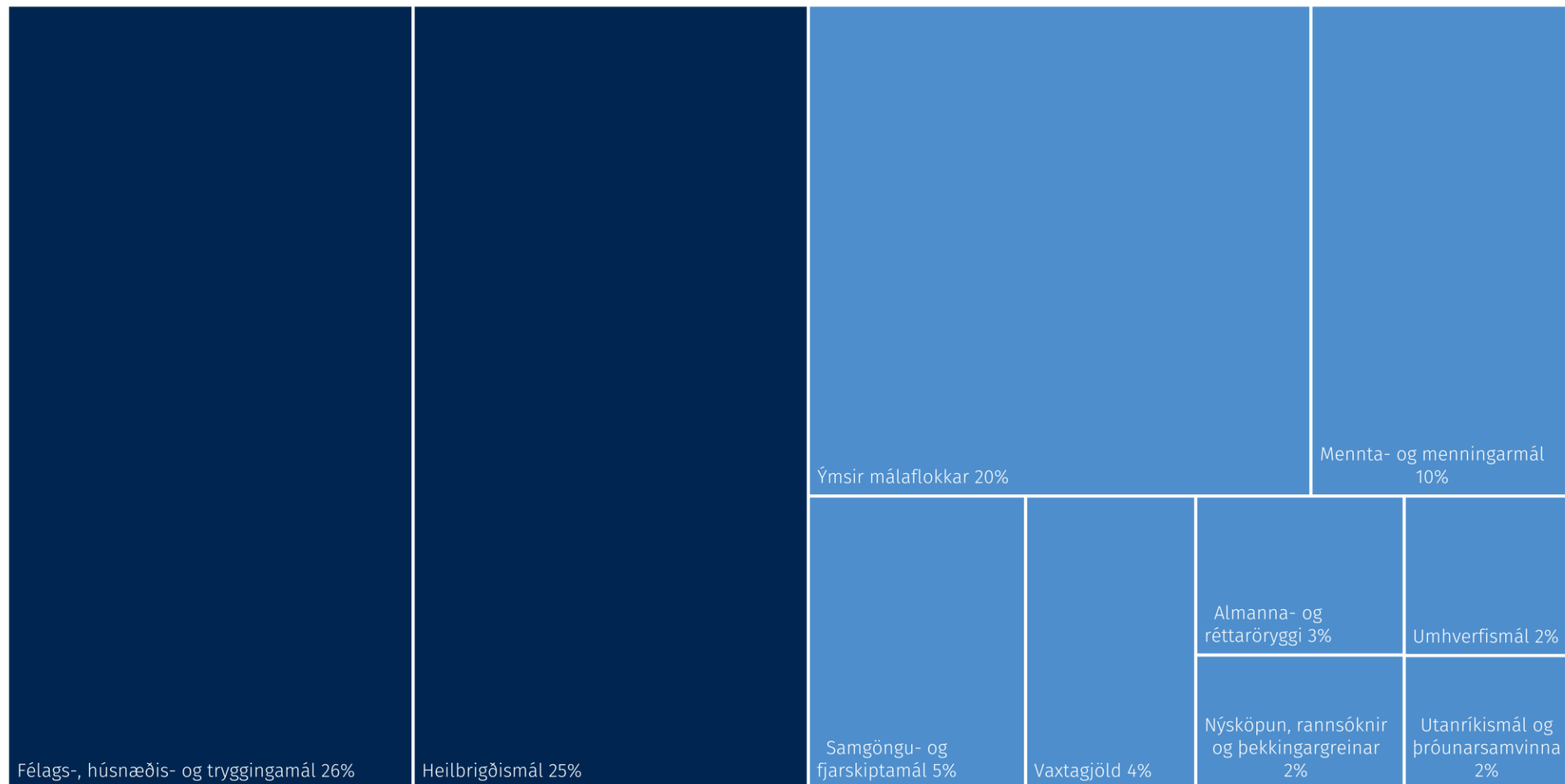
Aukning útgjalda ríkissjóðs 2017-2021*

* Rammasett útgjöld. Þróun á verðlagi 2021 m.v. vísitölu neysluverðs. Án markaðsleigu stofnana í fjárlögum 2019.

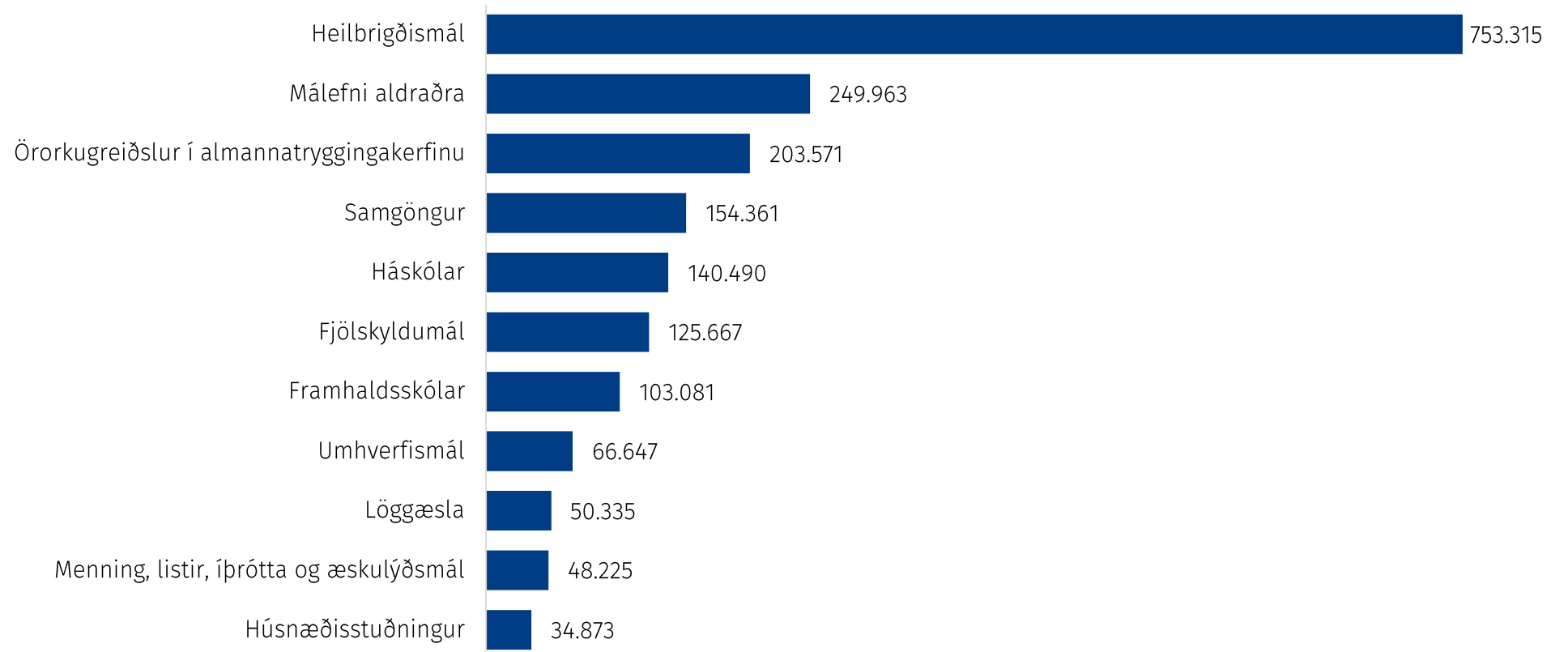
Velferð í öndvegi

Í hvað fara skattarnir?

Útgjöld ríkissjóðs á mann 2021
Krónur

Velsældaráherslur

eru leiðarstef á öllum málefnasviðum og mynda ramma um forgangsröðun og framtíðarsýn ríkisstjórnarinnar:

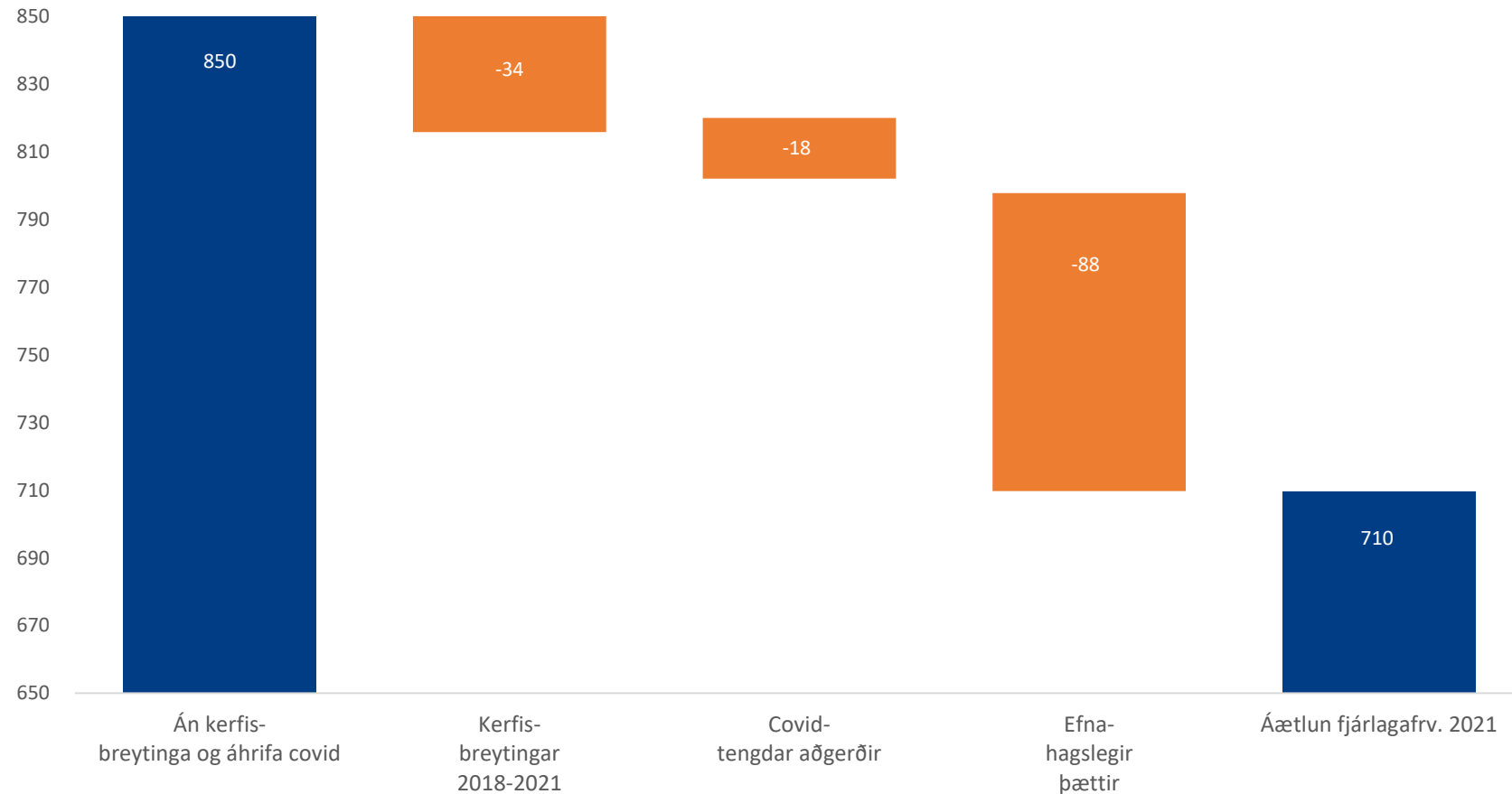
1. Andlegt heilbrigði
2. Öryggi í húsnæðismálum
3. Virkni í námi og starfi
4. Kolefnishlutlaus framtíð
5. Gróska í nýsköpun
6. Betri samskipti við almenning

Minni tekjur ríkissjóðs

Áhrif skattkerfisbreytinga frá árinu 2018 og efnahagslegra áhrifa covid

ma.kr.

Álögur lækkaðar verulega 2021

Tekjuáhrif helstu skattabreytinga á ríkissjóð 2021, ma.kr. ¹ 2021

Lögfestar breytingar

Síðasti áfangi breytinga á tekjuskatti einstaklinga	-14,3
Síðari áfangi innleiðingar skatts á f-gös	0,2
Fyrsti áfangi við lækkun bankaskatts	-1,7
Afnám flutningsjöfnunargjalds á olíuvörur	-0,4
Aðgerðir vegna COVID-19	-9,4
þ.a. flýting 2. - 4. áfanga lækkunar bankaskatts	-4,9
þ.a. niðurfelling tollafgreiðslugjalds	-0,4
þ.a. niðurfelling gistináttaskatts	-0,8
þ.a. aukin endurgreiðsla VSK v/íbúðarhúsnæðis, bílaviðgerða o.fl.	-3,9
þ.a. hliðaráhrif af útgreiðslu séreignarsparnaðar	0,6
Samtals	-25,5

Ólögfestar breytingar

Skattleysismark erfðafjárskatts hækkað	-0,5
Breytingar á fjármagnstekjuskatti	-2,1
Stuðningur við almannaheillafélög (þriðji geiri)	-2,1
Framlenging á auknum endurgreiðslum VSK v/COVID-19	-8,0
Útsendir starfsmenn (keðjuábyrgð á staðgreiðsluskilum)	0,3
Kolefnisgjald hækkað í tengslum við afnám flutningsjöfnunargj. á olíuvörur	0,2
Samtals	-12,2
Lögfestar og ólögfestar breytingar samtals	-37,8

1. Fjárhæðir tákna áhrif hvernar kerfisbreytingar í samanburði við óbreytt kerfi á árinu 2021. Fjárhæðir eru með hliðaráhrifum á virðisaukaskatt.

Skilvirkari þjónusta og sjálfbær
opinber fjármál

Stafrænt Ísland

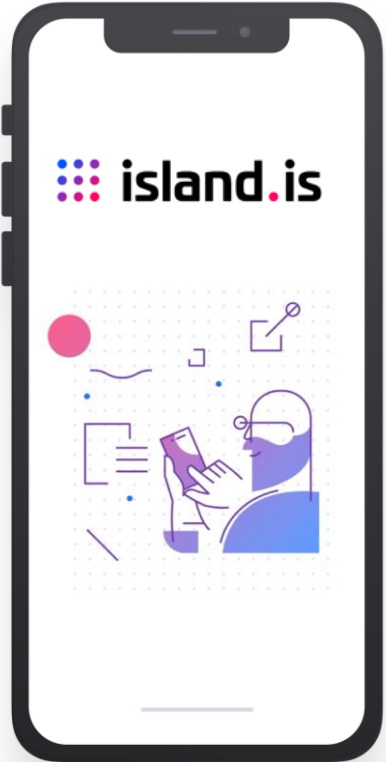
Íslandi komist í hóp fremstu þjóða í heimi í stafrænni þjónustu. Með aukinni áherslu á stafræna þjónustu hins opinbera verða öll samskipti einfaldari og tækifæri skapast til hagvaxtar til framtíðar vegna hagræðingar í rekstri, mikils tímasparnaðar í samfélaginu öllu og jákvæðra umhverfisáhrifa.

Stóraukið framboð opinberrar þjónustu á Ísland.is

- Rafrænar þinglýsingar.
- Endurnýjun vegabréfa og umsókn um ríkisborgararétt
- Umsókn um ökunám og upplýsingar um framvindu námsins.
- Fjölskyldumál og ýmis ferli hjá sýslumönnum.
- 1200 stafræn umsóknar- og leyfisferli á Ísland.is

Endurnýjun upplýsingatæknikerfa og efling tækniinnviða.

- Umbætur á upplýsingatæknikerfum lykilstofnana.
- Aukið upplýsingaöryggi með Straumnum sem gerir stofnunum kleift að skiptast á gögnum á öruggan hátt.
- Gagnagrunnar í menntamálum, barnavernd og heilbrigðisþjónustu.
- Stafrænar lausnir fyrir réttargæslukerfið.

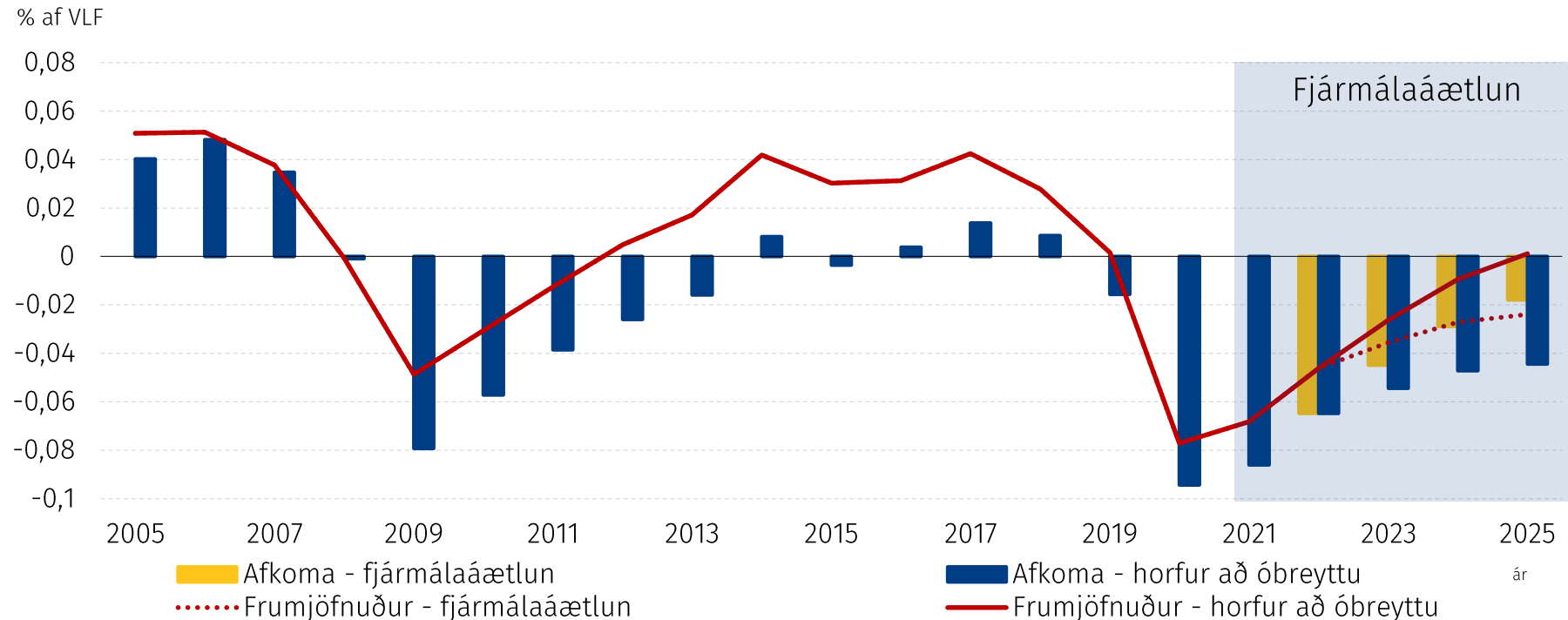

Stefnt að jákvæðum frumjöfnuði árið 2025

35-40 ma.kr. í ráðstafanir til að bæta afkomu á ári á árunum 2023-2025

Dregið verður úr hallarekstri ríkissjóðs 2023-2025

Stefnt að jákvæðum frumjöfnuði 2025*

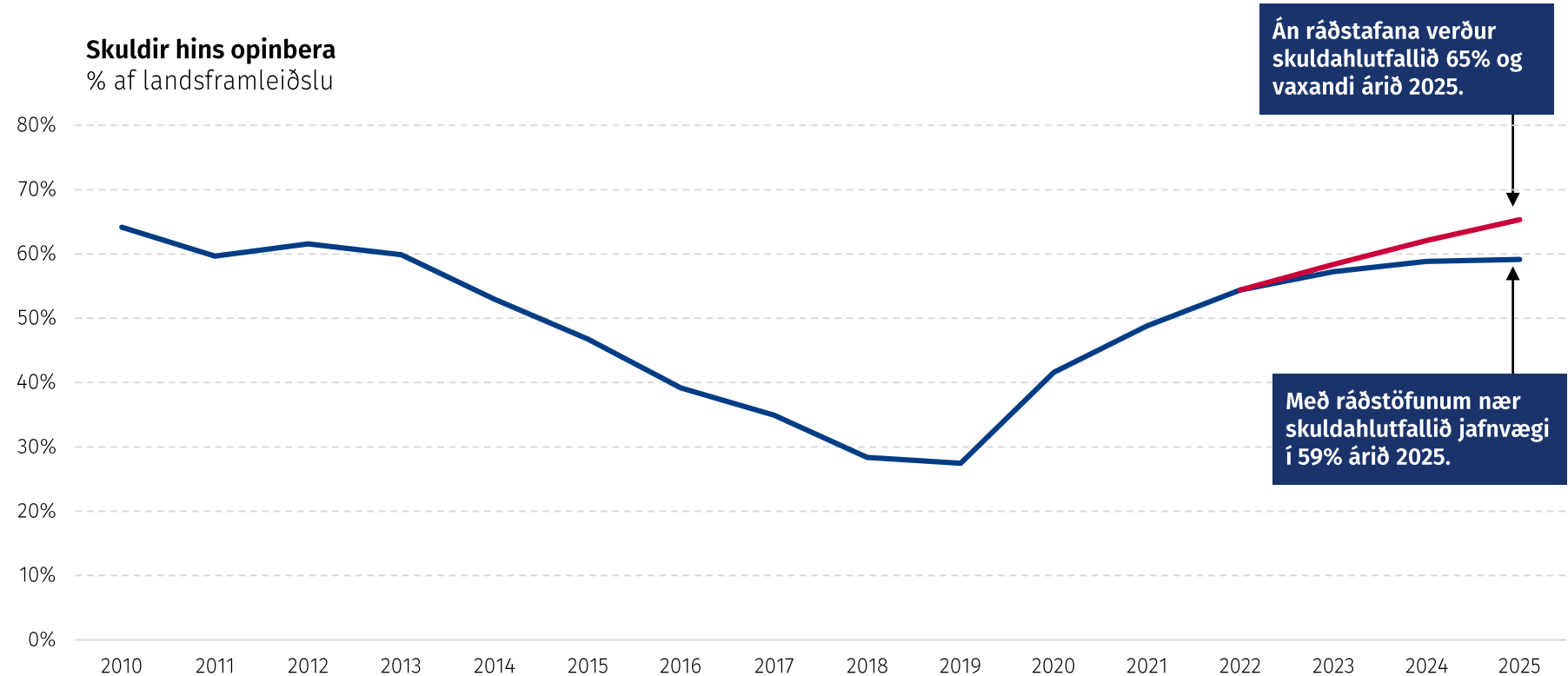

* leiðrétt fyrir óreglulegum og einskíptis liðum 2005-2018

Skuldasöfnun hins opinbera verður stöðvuð

Leiðarljós opinberra fjármála verður að skuldir hætti að hækka sem hlutfall af landsframleiðslu eigi síðar en 2025.

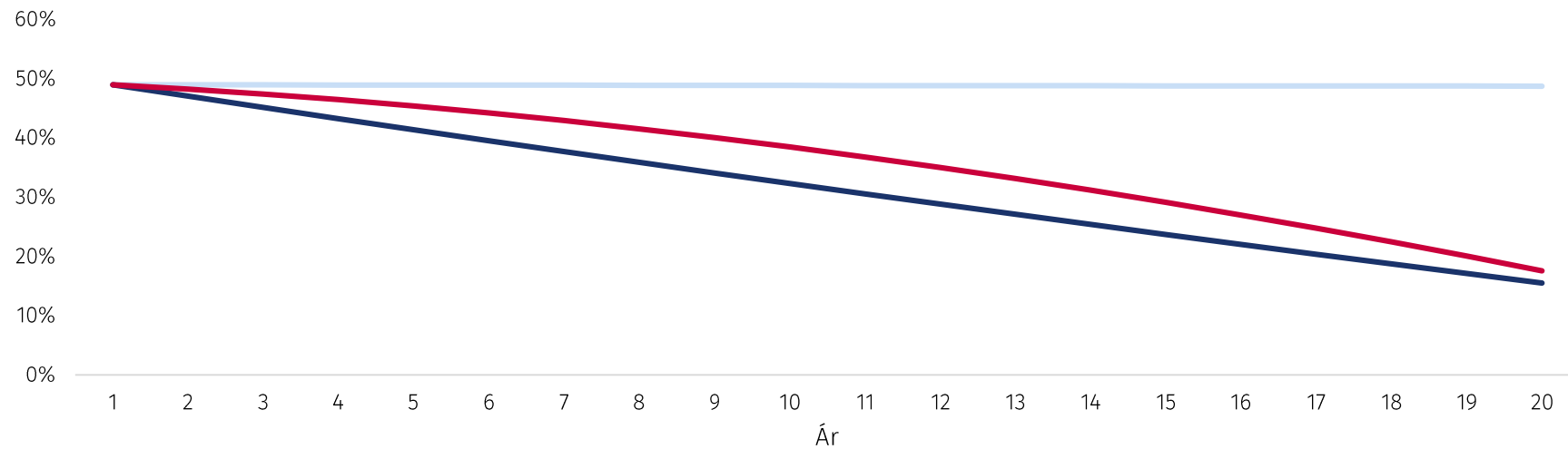

Hagvöxtur er lykillinn að bættu skuldahlutfalli

Aukinn hagvöxtur er ekki aðeins lykillinn að bættum lífshæðum heldur einnig sterkari stöðu opinberra fjármála.

Skuldir sem hlutfall af landsframleiðslu

Stílfært dæmi um áhrif hagvaxtar og afkomu

— 0,5% halli út tímabilið

— Útgjöld minnkuð um 2% af VLF, óbreyttur hagvöxtur

— Útgjöld minnkuð um 0,5% af VLF, 0,5% hærri hagvöxtur

0,5% hærri hagvöxtur
→ Fjórfalt minni
ráðstafanir þarf til að ná
sama lága
skuldahlutfallinu.

Meiri hagvöxtur skilar bættri afkomu

Sviðsmyndir fanga að óvissa er um efnahagsþróun, en einnig að til mikils er að vinna með því að styðja nú við verðmætasköpun.

